

II/2014

FESTIVALOVÝ ZPRAVODAJ

OPONKA

SETKÁNÍ DIVADEL - MALÉ JEVIŠTNÍ FORMY

sobota 22/03

Festival Setkání divadel - Malé jevištní formy pořádá Kulturní zařízení města Valašského Meziříčí, p. o. ve spolupráci s NIPOS Artama Praha za finanční podpory Ministerstva kultury ČR, Fondu kultury Zlínského kraje a Města Valašské Meziříčí. Sponzorem festivalu je firma CS CABOT.

 kulturní
zařízení
Město Valašského Meziříčí

Hrajme Hrabala, zasloužíme si ho

Bohumil Hrabal

Příliš hlučná samota. Bez Bohumila Hrabala tak žijeme naši současnost, dobu směřovanou k výkonu a na krátkodobý zisk. Génus české literatury se toho děsil. Přiznám se bez mučení, díval jsem znovu na film a připomněl jsem si, jak krásně fungují Hrabalovy texty ve scénáři před kamerou. Proč ne na divadle? Proč nehrajeme Hrabala v divadle?

Nedožitých sto let pábitele české literatury a nedotknutelná virtuozita Menzlových filmů přece nemohou být překážkou. Bojím se, že našeho Bohouška Hrabala potká to, co by si nikdy nepřál - pozlacená nedotknutelnost. Vždyť je to přece Hrabal! Toho uměl podat jenom Menzel, do toho se nepouštějme... Ne, takhle to nesmí dopadnout! Hrabalova tvorba přímo vybízí k dramatinizaci, je živelná a nádherně lidská. Spontánnost Hrabalovy prózy je přímo předurčena k jevištnímu pábení. Kdy jindy než teď. Raději hned než postavíme Hrabala na piedestal géníu a přestaneme se o něj zajímat.

Hrabal si zaslouží nejen čtenáře a filmové pamětníky, ale také jeviště současného divadla. Připomenu úspěšnou pražskou inscenaci Rozmarného léta. Jaký je to text? Nedotknutelná Vančurova renesanční čeština, a jaká to byla podívaná v divadle. Přál bych si, aby to byla vančurovská inspirace pro inscenace Hrabalových textů. Přál bych si vidět na divadelních prknech oživlé pábitele, chtěl bych slyšet Hantů z masa a kostí, jak se setkává s velikány ducha s puřlitem piva a s láskou v srdci.

Bylo by škoda, kdybychom našeho Čechova 20. století zamkli do knihoven a školních čítanek. Přál bych si, aby Hrabal dobyl prkna, co znamenají svět, byt' už se na to bude dívat z oken věčnosti. Zároveň mám ale strach, že se to nestane. Že je pro nás Hrabal příliš geniální, že nám jeho poetika zní jako z dob dávno minulých. Že vítězí nezájem nad vznešeností básníka zamilovaného do plzeňského piva. Do piva, které opravdu bylo plzeňské a nemělo tam jen tu přelepku. Jenže takový svět už

kolem nás není. Je to nostalgie.

Nostalgie je to, co nám může Hrabala na divadle pochovat dřív, než bychom mu dali šanci. A to je velká chyba. Za nostalgií a lyrickým sentimentem je třeba hledat dál, hlouběji, až k jadrnosti Haškova Švejka, až k „Smrti krásných srdců“ Oty Pavla, až k blues Vlastimila Třešňáka. Hrabal je zarámován jako génus, ale jako skutečný génus není pochopen. Troufám si říct, že divadelní adaptace by Hrabala zachránily pro další generace.

Hrabal není politický, není ani ostře satirický, ale je hluboce lidský. Neumí předstírat mistrné piruety postmoderní filosofie frankofonního Milana Kundery. Je jednodušší se zamilovat do toho, co roste za plotem, a přehlížet krásu domoviny. Ať se nám to nestane u Bohouška Hrabala. To by bylo v hospodě „U Zlatého tygra“ řevu, kdyby mě pan Hrabal slyšel takhle žvanit...

Řev ale utichl. Utichl, když se mistr naposledy vyklonil z nemocničního okna, aby letěl a dopadl jako každý Ikaros, když zatouží naposled... Smrt přepábit nemůžeme, ale můžeme Hrabala polévat živou vodou na jevišti, tam je na něj každá zubatá krátká, to mi věřte. Dejme světu vědět, že víme, kdo byl a je Bohumil Hrabal. Za oceánem mají Hemingwaye. Na východě zase Čechova, i když jej Putin nečte. A my máme Hrabala. Cím déle tady s námi není, tím více jej budeme postrádat.

Nechci nikomu nic podsouvat, ale kdybych tady příští rok zahlédl hrabalovské variace na jevišti, bude to pro mě znamenat mnohem víc než všechny stoleté věnce na pomníku mistra. Moc bych si to přál. Tak už končím a prosím, hrajme Hrabala. Zasloužíme si ho.

Aleš Linduška

Z představení Tiché údolí Divadelního souboru AMADIS.

Divadelní inspirace od jeskynního muže aneb Co všechno může předvést jeden chlap na jevišti

Jakub Slach

Jestliže nějaký divadelní kus předchází příliš velké superlativy v mainstreamových médiích, začínám k němu pociťovat nedůvěru. Stále dokola opakované citace z propagačních materiálů provází i Cavemana, komedii jednoho herce o ženách a mužích. „Budete se smát od začátku do konce“ nebo „smíchem vám potečou slzy“...

Když jsem před dvěma lety dostal jako dárek lístky na toto představení, nadšením jsem neoplyval. Aby mě něco rozesmálo, to není jen tak. Čekal jsem spíš jednu z těch „povedených“ taškařic, s nimiž kočovné soubory populárních televizních herců obřezují provinční maloměsta.

Netradiční divadlo pro masy

Byl jsem ale příjemně překvapený. Ne vždy se podaří, aby bylo představení inteligentní, a přitom dokázalo pobavit i ty, kteří očekávají prvoplánovou šou. V Cavemanovi si každý najde to své. Řeči o chlápčích, kteří se musí zašívát po garážích a po sklepích, aby to v tom manželství vůbec nějak přežili, tady neuráží ani nepůsobí lacině.

Text je skvěle napsaný a navíc dává prostor i herci, aby si v některých pasážích zaimprovizoval nebo vtáhl do hry

publikum a reagoval podle námětů diváků. Aby tohle celé utáhl jediný člověk, to je fakt kumšt. Hodinu a půl – pěkná kláda. A pro divadelníky z Malých jevištních forem docela pěkná inspirace. Netradiční divadlo, které dokáže oslovit masové publikum. To se jen tak nevidí.

Jak tato hra vznikla, o tom se také často píše... Napsal ji Rob Becker, který jí dal vysvětlující podtitul Obhajoba jeskynního muže. Premiéra byla v roce 1991 v San Franciscu, v roce 1995 Beckerova komedie

dobyla i newyorskou Broadwayi a od té doby je tam prý stále vyprodána. Stejně jako česká verze, kterou připravil režisér Patrik Hartl s dvojicí alternujících herců, s Jakubem Slachem a Honzou Holíkem.

První český Caveman

Už méně se ale ví, že to není první česká verze Cavemana. Jako první tento kus na česká divadelní prkna přivedl před jedenácti lety filmový herec a divadelní improvizátor Jaroslav Dušek. Byl režisérem a zároveň hlavním protagonistou. V představení se s ním objevil i jeho někdejší spoluhráč z Divadla Vizita, jazzový hudebník Alan Vitouš. Obstarával doprovod na nejrůznější „pravěké“ nástroje, bubínky a chřestidla.

Jaroslav Dušek u nás udělal z Cavemana trhák – odehrál sto padesát repríz. Během té doby se prý text v jeho interpretaci oproti originální podobě podstatně změnil. Hodně mě mrzí, že jsem jeskynního muže neviděl právě v Duškově podání. Po roce a půl s Cavemanem skončil. Pohltilo ho natáčení filmu Šílení s Janem Švankmajerem, a také se posunul k trochu duchovnějšímu tématu a na jeviště přivedl svůj další proslulý kus – Ruizovy Čtyři dohody.

Ale dost už o Jaroslavu Duškovi. Chápejte, každý máme své oblíbence... Každopádně ručím za to, že i Jakuba Slacha nebo Honzu Holíka si budete v této roli skutečně užívat a pořádně se zasmějete.

Pavel Stojar

One man show Caveman: Obhajoba jeskynního muže uvedeme dnes v 19 hodin ve velkém sále.

Se Zuzanou Vodičkovou o moderování, improvizaci a klaunech

Letos jste tady jako moderátorka poprvé. Řeknete nám něco o sobě?

Jsem z Olomouce. S lidmi, kteří organizují tento krásný festival se znám, protože hraju v improvizacním týmu. Ve Valmezu je taky jeden, se kterým jsme hráli zrovna tady v M-klubu, takže mě oslovili. Musím říct, že jsem byla asi osmnáctá v pořadí, tak je to pro mne docela výzva.

Jaké jsou vaše dojmy z moderování?

Jsem nervózní, samozřejmě, protože to dělám poprvé, ale cítím se dobře, protože je o mě krásně postaráno. Mám veškeré informace, můžu se dívat na divadlo, všichni jsou sympatíci, budu spát v nádherném pokoji tady nahoře na zámku. Jsem spokojená.

A vy se jinak moderování nevěnujete?

Já normálně pracuji v mateřské škole, jsem zdravotní klaun a s moderováním mám jedinou zkušenost, a to právě v rámci těch imprologových „zápasů“. Tam to totiž funguje tak, že nastoupí dva týmy, rozhodčí a moderátor, tedy konferenciér, který spolupracuje s tím rozhodčím. To znamená, že

pro mě tady to moderování bez partnera, kdy jsem na scéně sama, je nová výzva. Ale snažím se. A musím přiznat, že se těším, až se ani jednou nepřebřepnu. (smích)

Jak dlouho děláte Imprologu?

Šest let, učitelku dělám třináct let a klauna čtyři roky.

Můžete nám říci něco víc k Imprologu? Spousta lidí, kteří jsou zde na festivalu, o tom nic neví a mám dojem, že by je to mohlo zajímat.

Vzniklo to před spoustou let v Kanadě. Sem to přivezla Míša Puchálková z Prahy, zároveň založila tým Praliny. Pánové Pupík a Ivoš, kteří zdejší přehlídku moderovali vloni, to jsou právě odrozenci Pralin. No a spočívá v tom, že v městech vznikají improtýmy, které trénují improvizacní dovednosti, a pak se schází na zápasech. To znamená jeden tým versus druhý tým,

třeba Olomouc versus Valmez, a „soupeří“. To „soupeří“ je v uvozovkách, protože vlastně spolupracují a vytváří kolektivní improvizaci. A diváci, což je na tom úplně nejzábavnější, do toho vstupují tím, že hlasují o tom, který tým dle jejich názoru, lépe improvizoval. Týmy jsou vždycky různobarevné, takže se hlasuje kartičkami. Improvizuje se na téma, které zadají diváci. Je to docela zábava. Zrovna včera jsme jeden takový zápas odehráli,

a je neuvěřitelné, že to ty diváky stále baví. A mě to taky baví, což je důležité.

Kolik času tomu, tak zhruba, během týdne věnujete?

Máme každý týden dvouhodinové tréninky. A jinak, protože to dělám už dlouho a i vedu ten tým, tak se tomu věnuju prakticky nepřetržitě, protože to používám i jinde. Třeba v práci, i v dramáčku, který si vedu, to už má člověk prostě improvizaci v celém životě. Dnes také improvizuji.

A jak se vlastně člověk k té Imprologu nachomýtné? Řekněme někdo, kdo třeba nikdy neměl s divadlem nic společného, ale chtěl by se zapojit?

Přijde do týmu a začne trénovat. Většinou to trvá tak rok, než se roztrénuje a může nastoupit do nějakého zápasu, ale dveře jsou otevřeny všem, kdo se chtějí

zapojit. Konkrétně ve Valmezu určitě. A všechny týmy stále hledají šikovné dívky.

Jezdíte i do zahraničí?

Ano, jezdí se, ale ti lidé musí být výborně jazykově vybavení. A to já, přiznám se, nejsem.

Mohla byste nám prozradit, co vlastně zdravotní klaun dělá?

Zdravotní klauni, to jsou lidé organizovaní ve sdružení, které si vybírá profesionály, a pak je i školí. A my ve dvojicích chodíme do nemocnic, kde hrajeme pana doktora a sestru. Vypadáme vlastně úplně normálně, nejsme namaskovaní, protože většina lidí má špatné vzpomínky na ty zmalované klauny. Takže já jsem vlastně ta ztřeštěná sestra a doktor je potrhlý pan doktor. Přicházíme na pokoje a vyšetřujeme děti a ony se smějí a ztrácí strach, když přichází někdo cizí. Často se setkáváme s tím, že se trochu bojí, a pak zjistí, že jde o legraci. A legrace v nemocnicích moc nebývá, ale je jí potřeba, jak pro děti, tak i pro personál a rodiče. Být zdravotním klaunem taky znamená neustále na sobě pracovat, i když ta improvizace se tam dá taky krásně „prodat“.

Jak se vám zatím líbila představení?

Moc se mi líbila, každé bylo jiné a obdivuju hlavně ty lidi, kteří pracují s touto věkovou skupinou, se středoškolákama. Je to hrozně zajímavá věková skupina, ale velmi komplikovaná. Jsou dospělí, ale zároveň se ještě hledají, a přivést je k tomu, aby chtěli hrát divadlo a vystupovat před lidmi, je docela velký kus práce. Takže za mě velký obdiv hlavně těm lidem, kteří je vedou, těm dospělým, kteří s nimi mají tu trpělivost.

A vy sama jste někdy divadlo hrála?

Ne, já mám v tomhle ohledu co dohánět.

A jak vás tedy napadlo se připojit k Imprologu?

Mám o sedm let mladší sestru, která k tomu přišla na vysoké škole, protože

studovala dramatickou výchovu pro první stupeň. Tam, tedy v Ostravě, tenkrát začal vznikat tým a ona mi řekla: „Podívej se, seš furt doma, se dvěma děckama, musíš něco dělat.“ Takže moje sestra je klíčem k tomu všemu.

Viděla jste během dneška něco, co by vás jakýmkoli způsobem inspirovalo, a řekla jste si „jo, tohle určitě musím zkusit!“?

No určitě! Třeba hned to první představení, které probíhalo na gymnáziu přímo ve třídě. To jsem si říkala, že je výborný nápad, protože to je takové autentické. Po dlouhé době jsem seděla ve školní lavici a opravdu jsem si připadala jak žákyně. Pana učitele jsem se bála. Dokonce jsem si i automaticky stoupla, když přišel. To byl docela zážitek. Jinak se mi i líbí, jak se pohybujeme z jednotlivých prostorů, kdy každý z nich má úplně

jinou atmosféru. I sama na sobě cítím, že ve velkém sále (pozn. red.: myšleno sál S-klubu) mám respekt, a v tom malém sále, v M-klubu, tam je to jiné. Tam jsme hráli i my. No, a v té třídě, to jsem se hned cítila o nějaký ten rok mladší. A jinak je obdivuju, ty mládežníky. Říkala jsem si, jestli bych sama v jejich věku tohle zvládla, a hned jsem si uvědomila, že ne. Velká poklona všem.

Budete tady i příští rok?

Já vím, že nebudu, a to proto, že kluci, kteří tady hrozně rádi uvádějí a moderují, Pupík a Ivoš, mají v tuhle dobu křtící turné. Mají kapelu, Four dogs, a novou desku, a nemůžou tady být, jinak by si to nenechali utéct. Ale příští rok přijdu určitě jako divák a budu se moc těšit.

Ptala se Nika Reiler

Čerstvá zvěrstva Jana Vodňanského,

přesné poloviny dvojice Vodňanský a Skoumal, neodmyslitelně spjaté s divadélky malých forem 60. let minulého století.

Sbírka poetických hříček Čerstvá zvěrstva Jana Vodňanského obsahuje krátké texty, ve kterých si autor až dadaisticky pohrává s rýmy a češtinou. Ideální čtení do vlaku na cestu z meziříčského Setkání divadel kamkoli...

Schopnosti jsou skryté v genech

*Schopnosti jsou skryté v genech
dlouho je tam čekat nenech
Genetická štafeta
žene děti do světa
Mikroše i Makroše
sladké plody rozkoše*

Dopijeme dokouříme

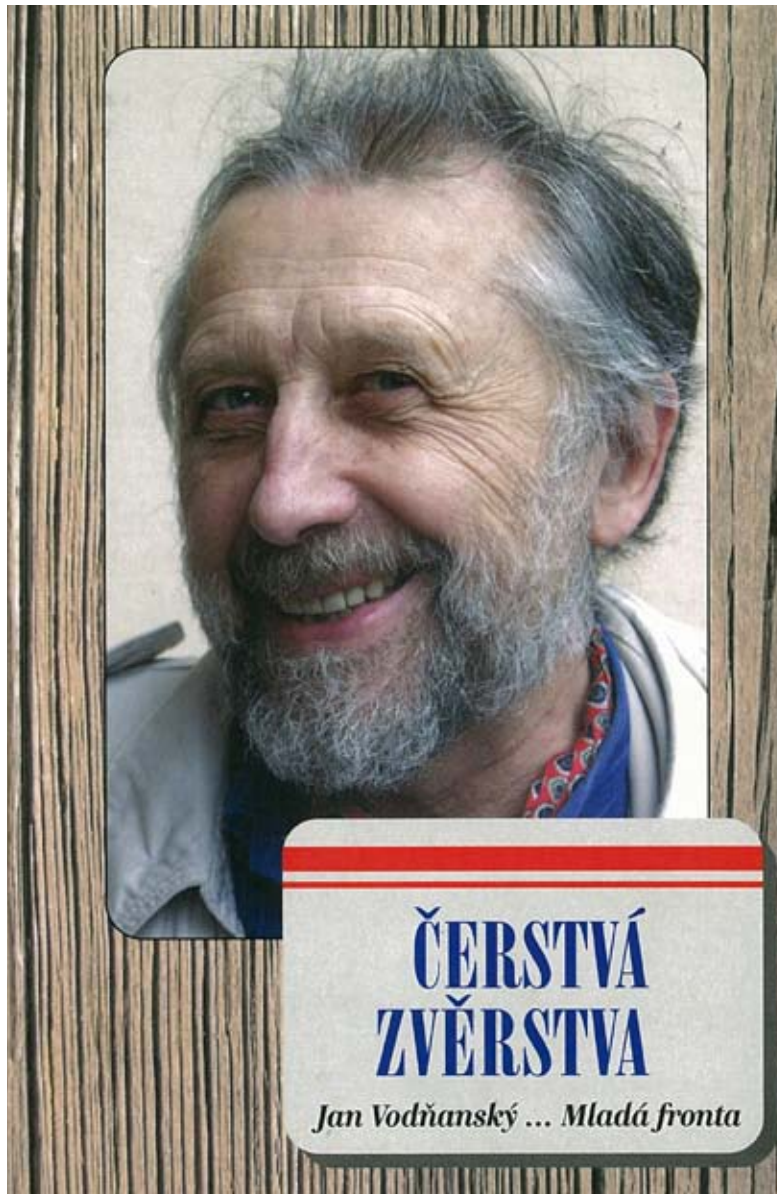
*Dopijeme dokouříme
pak tě vydrancujem Říme
Protože jsme Barbaři
dílo se nám podaří
Arrivederci Roma
tam budeme brzo doma...*

Jde do drog

*Jde do drog
je otrok*

*Jde do sexu
chce nevěstu*

*Jde do strany
štvát občany*

Hyjé hyjé hyena

*Hyjé hyjé hyena
Nehodí se do věna
Nevěstu a ženicha
smlsne... a už čenichá
Po tchánovi po tchýni
zbude kostra ve skříni*

Když se dává do slejváku

*Když se dává do slejváku
buduj mír a hlásej válku
olovo je Plumbum
jdi a dělej bum-bum
neflákej se ulejšváku
hlásej mír a buduj válku*

Nekaz mi můj Kavkaz

*Nekaz mi můj Kavkaz
Tatry své si zápras
Vysokou i Nízkou Alpu
jinak budeš zbaven skalpu
skončíš jako mamlas*

Už tedy ukončete

*Už tedy ukončete
svůj pobyt u děvčete
Vojíne Nováku
myslete na válku*

*Děvče je závadné
válka je zkáza dne
Láska je zkáza noci
i u supervelmoci*

**Knížkou při čekání na
číšníka s obědem listoval
-pro-**

Postřehy laiků i poroty – den první

Jako obvykle, i tento rok vás neošídíme o naše malé redakční postřehy, které by vám mohly naznačit, jak vaše představení vnímalo obyčejný divák. Prosim, neberte si naši kritiku (a ani chválu) přes příliš osobně, přece jen dojmy nezasevěných mají menší váhu, než profesionální hodnocení lektorského sboru.

BLAZEOVANÍ HODINA PRAVDY

Největším přínosem tohoto představení byla práce s prostorem a zapojení diváků. Asi bych uvítala větší třídu pro větší publikum. Zajímavé je, že se v podstatě nedalo hned rozlišit, kdo je herec, kdo křoví a kdo divák. Spolupracovat museli všichni. Podle mne to byl opravdu dobrý nápad, který způsobil, že to člověka vtáhlo do děje a automaticky mu to navodilo známé pocity ze školních lavic. Některé projevy byly možná až přes příliš okázalé a méně uvěřitelné, nebo snad příliš hlasité na takto malou třídu, nicméně hra plynula hezky a docela vtipně. Dle mého to byl příjemný kousek na začátku festivalu.

(NR)

Blazeovaní, Hodina pravdy

LDO ZUŠ ROŽNOV POD RADHOŠTĚM PODIVNÁ KRČMA

Popravdě, u tohoto výstupu nevím, co si myslet. Jako pohádkově hororové představení pro základní školu by to bylo skvělé (pokud by se tedy děti nebály až moc), protože herci se snažili o jasný výraz

Údivadlo - Malá monstra, 1963

bez jakýchkoli vedlejších interpretací nebo motivů. Pro dospělé publikum by ovšem tento výraz mohl být až příliš afektovaný a svým způsobem jednoduchý. Samozřejmě, k celkovému provedení pohádkového příběhu o dobru, zlu, lásce a mrtvých, vlastně ke zpracování jakýchkoli mýtických motivů, jasný výraz patří. Co se mi na představení líbilo, byla tematická hudba, intermezzové momenty a nejmenší člen souboru, který hrál mrtvolku velmi přesvědčivě.

(NR)

ÚDIVADLO DIVADELNÍ SOUBOR MALÁ MONSTRA 1963

Bohužel, z tohoto představení jsem nestihla víc, než prvních pár minut. Je mi to líto, protože příběh vypadal zajímavě a vážně bych chtěla vědět jeho pointu. Můj osobní dojem ze začátku je ten, že mi připadal trochu rozsekaný, ale vzhledem k tomu, že nemám komplexní náhled, nemohu to plně posoudit. Hercům bych

LDO ZUŠ, Podivná krčma

doporučila víc se uvolnit a trochu lépe artikulovat. Možná také ubrat na afektu.

(NR)

Neodpustíme si ještě připomínky poroty která celé představení dumala nad tím, jestli to ti herci myslí vážně nebo je to nadsázka. „Pokud to byla parodie na běčkové nebo spíš céčkové filmy, bylo by to skutečně super, povedené a zábavné. Pokud jste to ale mysleli vážně, bylo by to sice taky zábavné, ale bohužel svým extrémním amatérstvím – nedotažené, nesmyslné, rozpačité, zbytečně rozvleklé a popisné. Jediným kladem bylo, že šlo vidět, jak vás to baví,“ řekl šéf poroty Pavel Procházka. A Malá monstra se nakonec bohužel přiznala, že to myslela vážně...

(PS)

AMADIS TICHÉ ÚDOLÍ

Původně jsem na toto představení nechtěla jít, protože redakční časový rozvrh mi nedovoluje vidět vše. Naštěstí se mi ale podařilo na chvíli uvolnit a vidět větší část. Píšu „naštěstí“. To proto, že mi hra určitě prodloužila život minimálně o hodinu, jak jsem se krásně nasmála. Děj si živě sprintoval od začátku do konce, bez oddechu, s miliony postav a dvěma herci. Ze začátku mi dělalo problém se zorientovat, ale to mi nijak nebránilo v tom, abych si hru užila. Velká poklona, za autenticitu a minimální prostředky při rychlé změně rolí. Jako čistý laik bych řekla, že to nejspíš musí být velmi herecky náročné, včetně změny přízvuku a všeho okolo. A také bych dodala, že (nejspíše) improvizovaná situace se zlomenou židlí byla zvládnut natolik plynule, že nikterak

Dřina a papír, Gilgamesš

nenarušila atmosféru ani diváckou pozornost, naopak byla okamžitě pojata jako součást hry, což je velmi impresivní.

(NR)

DŘINA A PAPIŘ GILGAMESŠ

Toto představení bohužel nikdo ze redakce festivalové Oponky neměl příležitost vidět. Což nás moc mrzí, protože pochvalné komentáře, které měli k inscenaci porotci na večerním rozborovém semináři, hovořily za vše. Silný příběh, historické mýtické téma. Porotci ocenili hlavně sugestivní a přítom organické začlenění hendikepovaného do

hry. To je věc, která může velmi snadno sklouznout k citovému vydírání nebo klišé, ale tady to skvěle zafungovalo a bylo to úplně na místě. „Zásadně se mě to představení dotklo. Z pátečního programu to bylo jediný soubor, který dokázal použít divadelní zkratku a metaforu,“ shrnula porotkyně Simona Petrů. Jediná výtka směřovala k rušivému hluku, který na scéně působily papírové dekorace a kostýmy.

(PS)

Abyste věděli, na koho se škarově dívat:
zkratka NR = Nika Reiler, zkratka PS = Pavel Stojar

Divadlo v terezínském ghettu osvobozovalo vězně od krušné reality

Před pár dny si Česká republika připomněla smutné výročí příchodu německých vojsk do Československa a následné zřízení Protektorátu Čechy a Morava. Přijde mi na místě věnovat tomuto bolestnému období alespoň malou vzpomínku.

Není překvapením, že v době, kdy byli Židé perzekuováni téměř ve všech oblastech každodenního života, jim bylo zakázáno také se umělecky realizovat.

Je paradoxní, že jediné místo, kde se mohli Židé umělecky vyjádřit, se nacházelo za zdmi terezínského ghetta. Tímto táborem během let 1941 až 1945 prošlo přibližně 155 000 lidí. Zpočátku, zde panoval velmi přísný řád, který se promítl i do uměleckých aktivit, jež byly striktně zakázány. Pouze výjimečně se vězňům přes přísné kontroly, které zakazovaly vlastnit dokonce i zubní pasty, podařilo propašovat nějaké hudební nástroje. Poté ale nastala změna a terezínský přísný režim byl do jisté míry uvolněn. Důvody tohoto uvolnění ovšem nebyly nikterak optimistické. V lednu 1942 se konala ve Wannsee konference řízená Reinhardem Heydrichem, která rozhodla o konečném řešení židovské otázky. Nacistickým cílem tedy již nebylo Židy v ghettu pouze separovat, ale co nejrychleji odesílat na smrt do koncentračních táborů. Proto nacisté zvolili víceméně lhostejný postoj k činnostem vězňů. Dalším důvodem bylo, že chtěli podpořit mýtus o tom, jak se ve městě mají Židé dobře.

Byla zřízena Organizace volného času (Freizeitgestaltung), která kulturu v Terezíně podporovala a zároveň prováděla cenzuru, která ovšem nebyla příliš přísná. V Terezíně se tak začaly pravidelně konat koncerty, přednášky věhlasných židovských univerzitních

profesorů a v neposlední řadě různé druhy divadelních představení. Pro vězně byly kulturní aktivity ghetta nejenom odpočinkem po těžkých pracovních dnech, ale zároveň i útekem od bolestné reality a dávkami naděje a síly do života.

Počátky divadla v Terezíně byly velmi skromné; herci neměli k dispozici takřka žádné kulisy ani kostýmy a i prostory, v nichž se divadelní představení konala, byly pochopitelně velmi provizorní. Tyto materiální nedostatky ovšem vyvážilo nadšení tvůrců, kteří zároveň oplývali obdivuhodnou mírou fantazie.

Faktem, který rovněž komplikoval činnost tamních divadelních souborů, byla jazyková rozmanitost obyvatelstva. Nejvíce představení probíhalo v češtině a němčině.

V Terezíně se nacvičovaly jak hry od světoznámých klasických autorů, tak zde vznikala i představení autorská. Obvykle se autorská představení zaměřovala na všední situace běžného života, sršela optimismem, metaforami, symboly, skrytou politickou satirou. Občas na jevišti stanuly i zakázané hry nebo byly přetvářeny texty her Osvobozeného divadla tak, aby se dotýkaly aktuálních témat. Pro německy mluvící divadelní skupiny byla typická divadla

poezie, během kterých byli recitováni velikáni německého romantismu, Goethe či Schiller.

Pro terezínská představení bylo typické prolínání žánrů, populární byl kabaret. Hercem se mohl stát úplně kdokoli, kdo měl chuť, a to i přesto, že se v Terezíně pohybovalo mnoho profesionálů. Herectví se tak pro mnoho lidí stalo druhým povoláním. Aby Židé mohli nacvičovat hry, museli získat povolení od kulturního odboru, které následně předkládali pravidelným kontrolám.

Za zmínku stojí i divadlo pro děti, které plnilo vzdělávací funkci. Děti si tak nejenom vyzkoušely, jaké to je, stát na jevišti, ale měly za úkol vyrábět kostýmy, kulisy či dřevěné loutky.

Žádné z odehraných představení neproběhlo dvakrát stejně, režiséři, kteří se drželi pravidla „minimálně dvě alternace na jednu roli“, byli nuceni reagovat na neúprosné seznamy transportů, na skony herců způsobené terezínskými bídými podmínkami či na nové vyhlášky cenzury. Mnozí z vězňů strávili na některém z divadel svůj poslední večer před ranním transportem.

Kultura v terezínském ghettu odnášela tamní vězně od každodenní krušné reality a alespoň na chvíli jim dokázala po večer vykouzlit iluzi běžného života, jaký žili před válkou.

Tereza Volfová

Zdroje:

Miroslava Ludvíková, *Kultura v ghettu Terezín, Moderní dějiny.cz*

Monika Pišková, *Kabaret a jeho proměna v proudu času, Masarykova Univerzita, 2012*

Aneta Řičařová, *Hudba v terezínském ghettu za 2. světové války, Masarykova univerzita, 2008*

WWW.HOLOCAUST.CZ

POZVÁNKA K SOUSEDŮM

KOPŘIVA 2014, 28. ROČNÍK PŘEHLEDKY NETRADIČNÍCH DIVADEL

Katolická beseda v Kopřivnici a [árt té kafe] MANDALA pořádají 28. ročník přehledky netradičních divadel Kopřiva 2014. Zvou na zajímavé inscenace. I v letošním roce pokračují v inovativní dramaturgii započaté v roce 2010. Uvedou tedy rovným dílem hry čtyř českých a čtyř slovenských divadel, která patří ke špičce české a slovenské alternativní scény. Představujeme vám program, jež se uskuteční 25. až 26. dubna ve městech Kopřivnice a Štramberk.

Pátek 25. dubna 2014

14:30 Kulturní dům Štramberk
DIVADLO PIKI, PEZINOK, SK
"PES (PŘÍ)TULÁK"

Představení pro děti o tom, jak pes hledal lásku, o tom, že nejen člověk může mít život pod psa, a také o tom, že někdy i člověk může být pes.

16:30 Katolický dům Kopřivnice

DIVADLO KONTRA,
SPIŠSKÁ NOVÁ VĚS, SK
"ŽENA V ČIERNOM"

„Připravte se na to, že vás vystraší jeden z nejlepších hororových příběhů, jaký jste kdy viděli na jevišti.“ V divadle v Scarborough uváděna od premiéry v r. 1987 dodnes.

19:50 Katolický dům Kopřivnice
BÁBKOVÉ DIVADLO ŽILINA, SK
"KATA DCÉRA KATA"

Režisér Jakub Nvota zinscenoval legendu o žilinském katovi a jeho dceři Kate jako komedii plnou humoru, parodie a vtipu, která jistě pobaví široké spektrum diváků.

21:40 Katolický dům Kopřivnice
DIVADLO PLYŠOVÉHO MEDVÍDKA,
PROSTĚJOV
"HUGO HAAS SE VRACÍ"

Hugo Haas se vrací domů. Tedy jeho popel. V plechovce od sušenek. Biografická tragikomedie. Hořká, sladkobolná, poetická. Absurdní jako život!

22:30 Katolický dům Kopřivnice

KONCERT SKUPINY
POSLEDNÍ VÝSTŘEL
(power-folk z Krnova)

Sobota 26. dubna 2014

14:30 Kulturní dům Štramberk
JÁ TO JSEM, HOSÍN
"MALÝ PRINČ"
(VÍTA MARČÍK JUNIOR)

Představení pro malé i velké, ale spíš pro ty velké, i když možná raději malé velké, jelikož je to Malý princ a ten je pro všechny, ale lépe, kdyby to viděli vážní dospělí.

16:20 Katolický dům Kopřivnice
DIVADLO MANDRAGONA, ZLÍN
"KYTICE"

Klasika, jak jste ji ještě neviděli. Erbenovy básně v muzikálové podobě. Budete vtaženi do příběhů, kde se setkává láska, zločin i trest.

18:00 Kulturní dům Kopřivnice
DIVADLO PETRA BEZRŮČE,
OSTRAVA
"STRÝČEK VÁŇA"

Ivan prochází krizí středního věku a žena, kterou miluje, je vdaná. Její přítomnost je spouštěčem exploze emocí,

křivd a deziluzí. Veselá tragédie s příchutí vodky.

21:15 Katolický dům Kopřivnice

TÚLAVÉ DIVADLO
BANSKÁ BYSTRICA, SK
"CAFE DOSTOJEVSKI"

Dostojevský je také autorem bizarních povídek Krokodýl, Pochtivý zloděj a Zápisky z podzemí. Nemusíte je brát vážně, konec konců, kdo by věřil jeho klaunům...

23:00 Katolický dům Kopřivnice
KONCERT SKUPINY VRKOC
(folk ze Vsetína).

Předprodej vstupenek:

IC Kopřivnice - 556 821 600, 774 668 001, ic@koprivnice.cz

IC Štramberk - 558 840 617, mic@stramberk.cz

Jednodenní vstupné: pátek 200 Kč, sobota 250 Kč, dvoudenní vstupné 380 Kč.

Pro držitele karty I-SIC: pátek 150 Kč, sobota 200 Kč, dvoudenní 300 Kč.

WWW.KOPRIVAFEST.CZ

Jedna písmenková...

Kdo je to?

Náš nejpřekládanější prozaik, básník, dramatik a esejista se narodil v Brně do rodiny slavného klavíristy a budoucího rektora JAMU. Díky rodinnému zázemí získal nejen hudební přehled, ale i vynikající znalost literatury. Původně zvažoval dráhu výtvarníka, hudebního skladatele či sochaře a není příliš známé, že tento vynikající autor je zároveň i talentovaným kreslířem. Nakonec však vystudoval FAMU, kde následně přednášel světovou literaturu. V polovině sedmdesátých let kvůli problémům s komunistickým režimem odjel i s manželkou do Francie. Po vydání Knihy smíchu byl v roce 1979 zbaven českého občanství a dva roky později již byl Francouzem. V současnosti navštěvuje svou vlast velmi zřídka. Je proslulý úzkostlivým střežením svého soukromí; již řadu let odmítá poskytovat rozhovory, výjimku netvoří ani novináři francouzští. V době svého odjezdu ovládal francouzštinu pouze průměrně. O pár let později však už byla jeho znalost jazyka natolik bohatá, že od konce osmdesátých let píše zejména v tomto jazyce. Ačkoliv tento světoznámý spisovatel za pár dní oslaví 85. narozeniny, je stále literárně činný a jeho poslední román – Oslava bezvýznamnosti – vyšla v loňském roce. Jeho knihy se nejen ve Francii zpravidla okamžitě stávají bestsellery.

Návod: Ke každému citátu, verši nebo větě doplňte autora. CH se počítá jako dvě písmena, pomlčky mezi jménem se nepočítají jako písmeno.

1.

Jak čas ubíhal, bylo Robertovi docela fajn. Udělal určité úpravy. Koupil Stelle několik kalhotek, podvazkový pás, jemné punčochy, náramek.

Koupil jí také náušnice a byl úplně šokován, když zjistil, že jeho láska nemá vůbec uši. Pod těmi vlasy jí chyběly. Jakžtakž přilepil náušnice lepící páskou. Měla ale svoje výhody - nemusel ji brát na večeri, na večírky, na pitomé filmy; na všechny tyhle světské věci, které pro obyčejnou ženskou tolik znamenaly. Docházelo k hádkám. Vždycky docházelo k nějakým hádkám, dokonce i s figurínou. Nebyla moc hovorná, ale byl si jistý, že mu jednou řekla: „Jseš skvělý milenec. Ten starý Žid nestál za nic. Miluješ s citem, Roberte.“

2.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

*A v opuštěných domovech
zimou se na zdích sráží dech,
dech dávno mrtvých i těch živých,
jež víchř z krajin loupeživých
tak vyvracet zná v kořenech,
že ve světnicích rodných praská
podlaha, po níž přešla láska,
podlaha, kterou drhne vztek.*

*Co rakví a co kolébek
zvážíla spravedlivou měrou!
Kolébka - rakev. Ale kterou
nalezne lehčí tento věk?*

3.

*Ó kapitáne! Můj kapitáne! tvá cesta má již cíl,
koráb, jenž každou bouří snes', svou cenu vydobyl.
Zde přistav již, ó zvony slyš, a veškem jásd lid,
za kormidlem zrak nezlomným bez bázně,
hrdě lít.*

*Však srdce! srdce! srdce!
krev rudá kape odevšad,
na palubě můj kapitán spí,
tam chladný, mrtvý pad.*

4.

*Máš-li snad černé zuby neb velké a nakřivo
rostlé, utrpíš velkou škodu, budeš-li příliš se
smát.*

*Dívky (kdo by to věřil?) se dokonce učí i smí-
chu, chtějí i po této stránce získat si půvabný
vzhled.*

*Otvírej mírně ústa a na obou tvářích měj
důlky, přitom kořeny zubů zakrývej okrajem
rtů.*

*Nesměj se stále a stále, až křeč tě v slabinách
svírá: jakousi ženskou něhou zvoniti musí tvůj
smích!*

*Jedné zvrácený chechtot zas ústa ošklivě zkrí-
ví, druhá se při smíchu třese - spíše bys věřil, že
lká; jiná zas, když se směje, tak nějak odpor-
ně vřeští, jako když oslice hmusná hýkajíc otáčí
mlýn.*

5.

*Obrazovka současně přijímala a vysílala.
Každý zvuk, který Winston vydal a jenž byl
blasitější než velmi tiché šeptání, obrazovka
zachycovala; a co víc, pokud zůstával v zor-
ném poli kovové desky, bylo ho vidět a slyšet.
Samozřejmě, člověk si nikdy nebyl jist, zda ho
v daném okamžiku sledují. Jak často a podle
jakého systému Ideopolicie zapínala jednotlivá
zařízení, bylo hádankou. Předpokládalo se, že
sledují každého neustále. A rozhodně mohli za-
pnout vaše zařízení, kdy se jim chtělo. Člověk
musel žít – a žil, ze zvyku, který se stal pudo-
vým, - v předpokladu, že každý zvuk, který
vydá, je zaslechnut, a každý pohyb, pokud není
tma, zaznamenan.*

6.

*Nejdůležitější však bylo, že se v nás probudil
pocit soundležitosti, soudržnosti, který se pak na
frontě vystupňoval v to nejlepší, co válka při-
nesla: v kamarádství.*

*Už nejsme žádná mládež. Už nechceme brát
svět útokem. Jsme lidé prchající. Prcháme před
sebou samými. Před svým životem. Bylo nám
18 let a začali jsme na něj střilet. První gra-
nát, jenž dopadl, zasáhl naše srdce. Jsme od-
říznuti od činorodosti, od snažení, od pokro-
ku. Už v to nevěříme, věříme ve válku.*

7.

„Nano, chceš si mě vzít?“

*Jen pokrčila rameny. To už je příliš hloupé,
jakápak na to odpověď!*

Nejvýš zavřít mu dveře před nosem.

*Bouchla dveřmi. Jednou rukou je zase ote-
vřel a tu druhou, s nůžkami, vytáhl z kapsy.
Rozmáchl se a prostě si je vrazil do prsou.*

*Nana se zatím, jako by tušila neštěstí, obrátila.
Když viděla, jak se bodl, rozhořčila se: „Co jsou
to za hlouposti! Co jsou to za hlouposti! A ještě
mými nůžkami...! Přestaň s tím, ty jeden zlý
kluku!... Ach bože, ach bože!“*

Nika Reiler a Tereza Volfová

Tajenku z minulého čísla naleznete na poslední straně.

Malá ochutnávka z českých jevišť

Jestliže jste se nějakou záhadnou shodou okolností nachomýtlí na tomto festivalu, je velmi pravděpodobné, že navštívíte divadelní prostředí více než průměrný člověk. Nebo jste jedním z těch lidí, kteří by jej rádi navštívili častěji, jenomže do cesty se jim vždy připlete nějaké „ale“. Ať tak, či tak, pokud vás pestrá škála výstupů zde dostatečně nezasytí na nějaký ten čas dopředu, připravila jsem si pro vás malou stručnou ochutnávku toho, co se bude v následujících měsících dít na českých jevištích.

Pokud vás vždy fascinoval Jack Rozparovač, můžete se těšit na jeho muzikálové zpracování **Fantom Londýna**, na příběh plný tajemství, lásky, hrůzy i bohémské radosti. Hraje se v ostravském Divadle Jiřího Myrona v průběhu dubna.

Když se řekne **Bůh masakru**, některým se vybaví krvavá jatka, těm informovanějším v mysli naskočí pár scén z nedávného stejnojmenného filmu. Tato hořká komedie, pojednávající o temných stránkách vysoce kultivovaných lidských bytostí, má ovšem také divadelní zpracování. Mahenovo divadlo v Brně tuto činohru uvede na premiéře 21. 3. 2014 a bude ji hrát až do června.

Z pera muzikálového guru Andrewa Lloyda Webbera se k nám letos dostane slavná **Evita**, muzikál ztvárňující vrcholy a pády Evy Perón, jedné z nejmocnějších žen své doby. Uvedlo jej Národní divadlo moravskoslezské v Ostravě na premiéře 20. 3. a ke zhlédnutí bude během celé této i následující sezóny.

Když už jsem zmínila všemi opěvovaného Webbera, nemohu opomenout dlouho připravovaného **Fantoma Opery**. Tento celosvětově úspěšný muzikál se původně v Česku hrát

Z představení Mladý Frankenstein.
Foto: Jef a Tino Kratochvilovi

vůbec neměl, především kvůli náročným požadavkům na vybavení divadla. Temný příběh o znervoseném géniovi a jeho posedlosti můžete vidět v pražské Goja Music Hall od září tohoto roku.

Divadlo Rokoko v Praze se během dubna. může předvést v inscenaci **Kdo se bojí Virginie Woolfové?** Absurdní drama Edwarda Albee se často označuje jako jedna z nejlepších her druhé poloviny dvacátého století, možná i proto, že v odraze dnešní společnosti se jeho absurdita hořce protíná s realitou.

Pokud máte rádi humor Haliny Pawlowské, neměl by vám uniknout komediální muzikál **Adam a Eva**. Premiéra se uskuteční v pražském divadle Broadway 17. dubna. Schválně, jestli tentokrát Adam odolá prvotnímu hříchu?

Moravské divadlo Olomouc si přichystalo balet ilustrující příběh výrazně

mexické umělkyně, Fridy Kahlo. **Fridu** můžete vidět ve všech jejích pestrých barvách, s kostlivci a květy ve vlasech, jak tančí na prahu bolesti a radosti, například 22. 4. 2014.

Ty, kteří četli román od Kateřiny Tučkové, jistě potěší, že Městské divadlo Zlín si připravilo hru **Žitkovské bohyně**. Drama navazuje na stejnojmennou knihu a skládá poklonu bělokarpatským bohyním. Je ovšem možné, že tato hra o hledání mýtu i vlastních kořenů je díky velkému zájmu už dopředu vyprodaná.

Brněnské Divadlo Husa na provázku 15. 3. uvedlo na jevišti **Amadea (tj. Milovaný Bohem)**. Příběh o hudbě, průměrnosti, rivalitě, hledání, zapírání a umlčení boha, zobrazuje fiktivní spor Mozarta a Salieriho, dvou osobností bojujících o svou část nesmrtelné slávy.

V Brně ještě chvíli zůstaneme, protože Městské divadlo Brno si nastudovalo komediální muzikál **Mladý Frankenstein**. K vidění bude 15.-17. dubna a vy se můžete těšit na osudy Frankensteinova vnuka, který se snaží co nejvíce distancovat od objevů svého dědečka. Bohužel pro něj, neúspěšně.

Láká-li vás atmosféra uměleckých komunit, nesmíte propásnout **Rent** z dílny Jonathana Larsona, často označovaný jako „nejlepší přelomový muzikál od roku 1950“. Přepracovává příběh Pucciniho Bohémy a přidává k němu príchut' rocku, New Yorku, umění a HIV. K vidění je od 15.3. v Divadle Kalich v Praze.

Připravila Nika Reiler

Z představení Žitkovské bohyně.

Řešící tajenky z prvního čísla:

JOSEF FORMÁNEK

1. Francis Scott FITZGERALD
2. Gaston LEROUX
3. Jacques PRÉVERT
4. Dylan THOMAS
5. Jan KARAFIÁT
6. Jan NERUDA
7. Johann Wolfgang von GOETHE
8. Jaroslav HAŠEK

PROGRAM

sobota 22. března (13.00 – 17.00 hod., PREZENCE účastníků MJF v Turistickém informačním centru, II. nádvoří zámku Žerotínů)

čas	příprava	soubor / název hry	přehlídka	délka	místo
12.00 12.25	30 min. 11.30 15 min. 12.40	Literárně-dramatický obor ZUŠ Uherský Brod "TRAGÉDIE"	Mladá scéna	25	M-klub
13.00 13.45	15 min. 12.45 10 min. 13.55	DIVADLO VYSOKOZDVIŽNÉHO SOUMARA "TRHY JSOU NEKLIDNÉ"	Šrámkův Písek	45	velký sál
14.00 14.25	15 min. 13.45 5 min. 14.30	ZDIVIDLA, divadelní soubor LDO ZUŠ E. Runda "GUDRUN ENSSLINOVÁ NEBUDE MÍT POMNÍK"	Mladá scéna Šrámkův Písek	25	M-klub
15.00 15.35	15 min. 14.30 5 min. 15.40	HG feat. Uhřík "POSTBLUESPUNK"	Šrámkův Písek	35	M-klub
16.00 17.00	30 min. 15.30 10 min. 17.00	TOM A JEFF "KABARETOVÁ ROMANCE"	Mladá scéna Šrámkův Písek	60	velký sál
17.20 18.20	100 min. 15.40 20 min. 18.40	LÁHOR/Soundsystem "JAK TO PROBOHA BUDETE DĚLAT?"	Šrámkův Písek	60	M-klub
19.00	doprovodný program	CAVEMAN			velký sál
21.00		SEMINÁŘ			velký sál
22.00	doprovodný program	MONIKINO KINO			M-klub

POKYNY K UBYTOVÁNÍ

Vážení účastníci festivalu, ubytování máte zajištěno v Zámeckém penzionu tj. ve stejné budově, ve které se koná festival a v ubytovně U Mlékáren Valašské Meziříčí, ulice Zámecká. Ubytování v Zámeckém penzionu po ukončení pobytu odevzdávají klíče do schránky z druhé strany dřevěných dveří směrem do druhého nádvoří.

Ubytování U Mlékáren opustí pokoje do 11.00 hodin a nechají klíče na pokojích. Přejeme Vám příjemný pobyt.

PROVOZNÍ DOBA

Sobota 22. března

Divadelní kavárna – bar 11:00 – 21:00
M-klub - bar 20:00 – 01:00
Šatna M-klub 11:00 – 01:00

FESTIVALOVÉ MENU

Valašská kyselica.....30 Kč
Párek v rohlíku.....20 Kč
Ostravská klobása, hořčice.....40 Kč
Vepřový guláš, chléb.....69 Kč
Kuřecí řízek, bram. salát.....69 Kč
Smažák, vařené brambory a tatarka....69 Kč
Těstovinový salát s hermelínem.....59 Kč
Valašský frgál 1/4.....35 Kč
Chléb se sádlem a cibulí15 Kč
Pečivo3 Kč

Zpravodaj festivalu Setkání divadel – Malé jevištní formy vydává Kulturní zařízení města Valašského Meziříčí.

Redakce: Karel Prokeš – šéfredaktor, Ondřej Smolka, Pavel Stojar, Nika Reiler, Aleš Linduška, Tereza Volfová, Jakub Feranec, Jiří Jurečka.

Partneři:

